

УДК 378.147+37.016:811.1/.8+004
DOI

**СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНЕ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ ВИКЛАДАЧІВ
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: МІЖ УКРАЇНСЬКИМИ
ТРАДИЦІЯМИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМИ СТАНДАРТАМИ**

Габелко Олена, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри германських мов, зарубіжної літератури та методик викладання, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка.

ORCID: 0000-0003-3769-3616

E-mail: lena_gabelko@i.ua

Окольніча Тетяна, доктор педагогічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри спеціальної освіти, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка.

ORCID: 000-0003-3740-2495

E-mail: t.vladimirovna.75@ukr.net

У статті проаналізовано результати досліджень серед викладачів щодо рівня використання інтерактивних ресурсів у навчальному процесі та окреслено перспективи розвитку студентоцентризму в Україні. Актуальність теми зумовлена викликами воєнного стану та впровадженням європейських стандартів освіти. Зростання цифровізації та поширення інтернет-технологій сприяють активнішому впровадженню електронних ресурсів у навчання. Розглянуто практичні аспекти поєднання студентоорієнтованого підходу з цифровими інструментами для забезпечення доступності освіти.

Ключові слова: студентоцентризм, студентоцентроване викладання іноземної мови, освітній процес, інформаційно-освітні системи, цифровізація.

**STUDENT-CENTERED LEARNING IN TRAINING OF FOREIGN LANGUAGE
TEACHERS IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION: BETWEEN
UKRAINIAN TRADITIONS AND EUROPEAN STANDARDS**

Habelko Olena, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

ORCID: 0000-0003-3769-3616

E-mail: lena_gabelko@i.ua

Okolnycha Tetiana, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Acting head of the department of Special Education of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

ORCID: 000-0003-3740-2495

E-mail: t.vladimirovna.75@ukr.net

The right to education is a fundamental human right, which is one of the most valuable achievements of civilizational development and progress, which is enshrined in the Basic Law of the State and a number of regulatory legal acts. The scientific and technological revolution has covered all spheres of human life: work, leisure, public transport, state institutions, etc. Of course, digitalization cannot stand aside from the educational process, which is why a number of legislative acts of Ukraine and

the European Union currently contain provisions on the use of computer technologies by teachers during teaching, which have gained special development during COVID-19. Today, an increasing number of schools are implementing electronic systems that are designed to simplify the work of teachers and optimize the work of students. Currently, such applications provide for the possibility of asynchronous learning, and therefore become more convenient than the classic model of lessons.

The article analyzes the results of research conducted among teachers to determine their level of use of interactive resources during classes, and identifies further prospects for the development of student-centeredness in Ukraine.

The relevance of the topic is due to two main factors: a full-scale war and the implementation of European norms and systems of legislation in Ukraine. Through the analysis of the conducted research, we can state that the number of Internet and social network users is becoming wider. The state must respond to the needs of its citizens, therefore, at present, there are more and more electronic devices, programs and applications in educational institutions. The article is devoted to the practical aspects of teachers' implementation of a student-centered approach during classes, as well as its combination with the use of technical components designed to ensure access to learning both in the educational institution and beyond.

Keywords: *student-centeredness, student-centered teaching of a foreign language, educational process, information and educational systems, digitalization.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Студентоцентризм є одним з ключових аспектів освітньої реформи української системи освіти. В Європейському Союзі «студентоцентризм» (student-centered learning, SCL) – ключовий принципів Болонського процесу та політик ЄС в освітній сфері. Закріплені положення містяться не в одному приписі, а у низці стратегічних документів, рекомендацій та нормативів, прийнятий у різний у різний проміжок часу та у різних світових умовах. Основними серед них є: Європейський простір вищої освіти (ЕНЕА) – SCL-навчання було закріплено в Єреванському комюніке міністрів освіти (2015 р.) як базовий принцип розвитку вищої освіти, Болонська декларація (1999 р.) та подальші комюніке (Льовен 2009 р., Бухарест 2012 р., Париж 2018 р.) – визначають студентоцентризм як основу підходу до навчання, орієнтованого на результати та компетентності, Рекомендація Європейського парламенту та Ради 2008/ЕС про Європейську кваліфікаційну рамку (EQF), Стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG, 2015 р.) – у п. 1.3 прямо передбачено, що навчання має бути організоване на принципах студентоцентризму [1]. Таким чином, можна констатувати наявність численної кількості міжнародних нормативно-правових актів і документів, що послідовно закріплюють ESL-навчання як провідний орієнтир реформування європейської системи вищої освіти. В контексті реформування освіти варто зосередити увагу на використанні інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ), їх обов'язкові складові та форми реалізації під час навчання.

Тим не менш, наразі Україна стрімко та впевнено імплементує європейське законодавство задля гармонізації національних положень і міжнародних стандартів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз зарубіжного досвіду переконливо демонструє, що розвиток цифрової компетентності викладачів є обов'язковою передумовою ефективного впровадження студентоцентрованого навчання як однієї з освітніх реформ. Європейські рамки (DigComp 2.0, DigCompEdu) та програма Digital Europe формують методологічні орієнтири, які спрямовані на персоналізацію освітнього процесу та розширення автономії здобувачів освіти. Праці зарубіжних дослідників (Gudmundsdottir & Hatlevik, Iivari & Sharma, Krumsvik, Brevik) підкреслюють, що цифрові технології не лише забезпечують технічний вимір навчання, а й

трансформують його педагогічну основу, відкриваючи можливості для інтерактивних, гнучких та індивідуалізованих освітніх траєкторій [2].

Для України інтеграція зарубіжного досвіду є важливою умовою наближення до європейських стандартів та забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців іноземної мови в контексті цифрової трансформації освітнього процесу. Основні ідеї підходу, орієнтованого на студента, у праві та політиці ЄС, зосереджуються на результаті навчання та компетентності, а не лише на зміст дисциплін; гнучкості навчального плану; партнерстві та взаємній повазі між викладачем і студентом; здійснюється акцент на критичному мисленні здобувачів освіти, їх самостійності.

Дослідженням питання SCL та елементами його впровадження в українську модель освіти займаються Пенько В., Біляковська О., Біницька К., Димань Т., Боньковський О., Вовкогон А., Песцова-Світалка О., Бойко М., Заблоцька О., Ніколаєва І., Колот А. та інші.

Варто відмітити праці науковців Кременя В., Бикова В., Ляшенка О., Литвинової С., Платонова О., Лук'янова Л., Пінчук О., дослідження яких спрямовані на застосування комп'ютерних технологій в умовах воєнного стану.

Дослідники Клименко О., Левченко М., Горобець М., Феденько С., Форостян А., Скоробагатська О. та Стаценко Н. у своїх роботах зосереджують увагу на особливостях та проблемах диджиталізації вищої (педагогічної) освіти.

Зарубіжні науковці Inga Jekabsone, Alla Anohina-Naumeca, Józef Ober Tetiana Matusевич Oksana Strutynska здійснюють практичний аспект розвитку цифрової грамотності.

Мета статті – аналіз законодавства Європейського Союзу в контексті імплементації Україною основних положень, що визначають вектор розвитку студентоцентристської моделі навчання в закладах освіти; дослідження та систематизація положень щодо застосування викладачами інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) під час навчального процесу; здійснення порівняльної оцінки використання педагогами інформаційних платформ і цифрових застосунків у викладанні в контексті динаміки попередніх років.

Виклад основного матеріалу. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. визначає студентоцентрований підхід як такий, що передбачає безпосереднє залучення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу [3]. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р «Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 рр.» визначає, що ця Стратегія «...передбачає подолання викликів, зокрема шляхом цифровізації (діджиталізації) вищої освіти, розвитку віртуальної мобільності, студентоцентрованого навчання та викладання» [4]. На думку деяких науковців, зазначена модель навчання прийшла до українського суспільства в контексті європеїзації освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії; побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між його учасниками. Проте, ідея індивідуалізованого підходу до навчання з'явилася ще у ХХ ст., і була вперше застосована Фр. Хейвордом у 1905 р. як форма реагування на потреби ринку праці та стрімкого розвитку вищої освіти. Особливо гостро це питання стояло після завершення Першої світової війни. Погоджуємося з думкою, що найбільш повно ідею студентоцентризму у 30-х рр. ХХ ст. сформулював іспанський філософ Хосе Ортега-і-Гассет, який наполягав на тому, що «при організації вищої освіти, при проектуванні університету потрібно виходити з позиції студента, а не знання чи викладача... університет повинен бути інституціональною проєкцією студента» [5].

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

З огляду на викладене, надамо наступне визначення: студентоцентрична освіта – концепція, що змінює акценти у навчанні з ролі викладача як головного джерела знань та контролю за навчальним процесом на роль здобувача освіти, який формує власні освітні траєкторії за підтримки педагога. Погоджуємося, що концепція «навчання студентів, студентами і для студентів» («Education of, by, and for the students») базується на цьому підході, орієнтованому на студента, наголошуючи на спільному навчанні, навчанні рівних і самооцінці. У цій моделі студенти є не просто пасивними одержувачами інформації, а активними учасниками навчального процесу. Їх заохочують брати активну участь у навчанні та підтримці своїх однолітків.

Студенти навчають один одного, ділячись своїми знаннями, досвідом та поглядами. Навчаючи інших, здобувачі освіти поглиблюють розуміння предмета та розвивають ефективні комунікативні та презентаційні навички. Крім того, студенти в цій моделі беруть участь у складанні екзаменаційних робіт. Подібна практика сприяє критичному мисленню та глибшому розумінню академічних тем. Формулюючи питання, вони повинні розмірковувати над ключовими концепціями, визначати важливі області навчання та мислити аналітично. Цей процес покращує когнітивні здібності та рівень володіння предметом [6].

Особистісно-орієнтована освіта є підходом, за яким жорсткий розподіл між викладачем та студентом нівелюється. У такій парадигмі студент розглядається не як пасивний об'єкт навчання, а як повноправний освітній суб'єкт, активний учасник комунікації з викладачем, здатний самостійно працювати з різними джерелами інформації, формуючи власну освітню траєкторію. Водночас змінюється й роль викладача: він виступає не лише джерелом знань, але й організатором, консультантом, керівником та експертом у сфері самостійної навчальної й наукової діяльності студента. Такий підхід забезпечує розвиток критичного мислення, формування відповідальності за результати навчання, створює умови для ефективнішої інтеграції здобувачів освіти в наукове та професійне середовище.

Впродовж декількох років Україні довелось пристосовуватись до дистанційної моделі роботи, частково замінити вітчизняну, й, відповідно, впроваджувати інформаційно-комунікаційні технології задля підтримання високого рівня навчання здобувачів освіти. Використання інтерактивних цифрових застосунків ставало все необхіднішим, що, у свою чергу, зумовило стрімкий розвиток створення онлайн-ресурсів. Наразі цифровізація стала одним з найбільш важливих аспектів реформи освіти, що має розвиватися відповідно до світових тенденцій, таких як використання штучного інтелекту, гейміфікації, STEM-освіти, Big Data та Learning Analytics, блокчейну, віртуальної та доповненої реальності, Chatbots та інших віртуальних надбаннях. У першу чергу це необхідно для можливості відвідування занять поза закладом освіти (у синхронному та асинхронному режимах), – вдома або за межами країни (наприклад, платформи Zoom, Google Meet та Ding Time). Другим необхідним елементом навчального процесу є можливість виконання домашнього завдання дистанційно (наприклад, у Google Classroom, Classtime, Moodle, МійКлас та Edmono). Третью, не менш важливою складовою, є можливість спілкування студентами між собою в режимі онлайн.

Щодня безупинна тенденція світової цифровізації впроваджується у найбільш важливі аспекти життя людини – на роботі, під час навчання й, першочергово, у побуті. За даними Digital 2025: Global Overview Report, загалом у світі користуються Інтернетом 5,56 млрд людей, що складає 67,9 % від загальної кількості населення. За минулий рік кількість користувачів Інтернету різко зросла на 136 млн (на 2,5 %). Статистика щодо використання мобільних телефонів наступна: 5,78 млрд людей у світі ними користуються, що складає 70,5 % населення світу. З попереднього року число унікальних

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

абонентів мобільного зв'язку зростає на 112 млн (на 2 %). Смартфони зараз складають майже 83,7 % доступних у світі мобільних телефонів. Соціальними мережами наразі користуються 5,24 млрд або 63,9 % всіх людей на Землі. За останні 12 місяців цей показник виріс на 4,1 %. Станом на початок 2025 р. в Україні Інтернетом користувався 31,5 млн людей, а рівень проникнення доступу до мережі склав 82,4 %. Для порівняння зазначимо, що в Східній Європі показник складає 90,6 %. З січня 2024 р. до січня 2025 р. кількість інтернет-користувачів в Україні зростає на 690 000 (або на 2,2 %) [7].

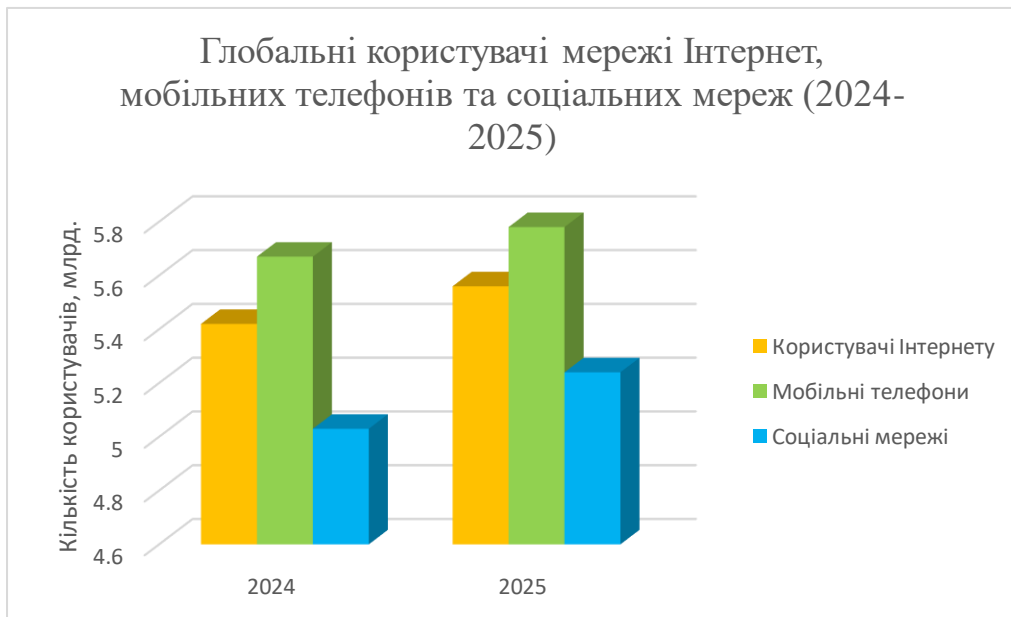

Рис 1. Глобальні користувачі мережі Інтернет, мобільних телефонів та соціальних мереж

Репрезентативність статистики лише підтверджує думку щодо активного застосування Інтернету у всьому світі. Значущість онлайн-програм, – телебачення, подкастів, соціальних мереж, стрімінгових платформ, радіо та інших, неможливо переоцінити: вони полегшують повсякденні справи шляхом надання консультацій та здійснення конкретних дій без втручання людини.

Динамічний розвиток використання онлайн-ресурсів торкнувся не тільки підготовки майбутніх вчителів, а й, безпосередньо, самої школи. На зміну класичній школі з'явилася протилежно новий інститут – навчання поза стінами класу в дистанційному режимі. У дослідженні «Degree of readiness of teachers in Ukraine to use ICT in their professional activities: 2019–2022 pp.», проведеного науковицями Скворцовою С., Брицкан Т., Симоненко Т., Недялкова К., було з'ясовано, що до початку COVID-19 вчителі в основному використовували примітивні інтерактивні методи навчання без створення автентичних матеріалів. Автори фіксують перехід учителів від базових ІКТ-завдань до більш складних, таких, що потребують власних розробок інтерактивного контенту (презентації, робочі аркуші, вправи, курси, відео), що дає змогу диференціювати завдання за складністю – ключова ідея студентоцентризму [8].

На початку 2019 р. було проведено опитування вчителів, що стосувалося їхніх вмінь використовувати інтерактивні ресурси під час уроків. З огляду на рис 2. відмітимо, що 27,2% вважали, що мають недостатній рівень знань, в той час, як показник високого рівня складав 12,4%; про добрий рівень зазначило 28,4%; середній рівень знань – 22,1%;

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

недостатній рівень охопив лише 9,8%. Форми використання електронних ресурсів були наступні:

- 98% проводили уроки з використанням комп'ютерів та проекторів.
- 73% брали участь у вебінарах.
- 20% користувалися платформами для електронних журналів.
- 24% створювали інтерактивні або ігрові завдання онлайн.
- 33% використовували соцмережі, блоги або власні сайти.

Рис 2. Самооцінка ІКТ-компетентності (2019-початок 2020).

Відзначимо, що під час COVID-2019 показники змінилися: вчителі, що мали високий рівень комп'ютерної грамотності, тепер складають лише 12,4%; достатній рівень зріс на 2,1% – 28,4% загалом; середній рівень значно збільшився на 6,6% – 22,1%; недостатній – зменшився на 10,2%, і складає 9,8%; відсутній рівень продемонстрували 27,3%, тобто, відбулося збільшення цієї категорії на 4,6%. Результати відображені на рисунку 3.

За коментарями вчителів стає зрозуміло, що під час повторного опитування вони стали критичніше оцінювати власний рівень вмінь та фактичного використання цифрових застосунків під час викладання. Це насамперед пов'язано зі стрімким збільшенням інформаційних ресурсів, сервісів та сайтів під час пандемії, до роботи з якими працівники не були заздалегідь ознайомлені. На нашу думку, збільшення частки «відсутнього рівня» є не реальним зниженням рівня знань, а, швидше за все, більш чесна самооцінка, оскільки саме під час переходу на дистанційне навчання вчителі ознайомлювалися з великою кількістю електронних ресурсів. Тобто, саме відчуття відсутньої систематизації вплинули на результат дослідження.

Рис 3. Самооцінка ІКТ-компетентності (2020-2021)

За даними Міністерства освіти та науки України від 2024 р., близько 48 тисяч учасників взяли участь у програмі навчання ЮНЕСКО «Цифровий вчитель» та онлайн-спільноти практиків, які щодня діляться корисною інформацією з учителями задля поглиблення знань та розвиток навичок у сфері цифрової педагогіки, а й також покращення умов праці. Згідно з думкою учасників, 98% вчителів вбачають позитивну тенденцію у проходженні курсів, оскільки спеціалісти, що їх викладають, надають можливість не лише почути та вивчити нову інформацію, а й раціонально її застосовувати під час проведення власних уроків [9].

Таким чином, можемо відзначити, що пандемія COVID-19 та повномасштабна війна стали катаклізмами переходу на онлайн навчання, що спровокувало стрімкий розвиток цифрової трансформації освіти, що створює передумови для справжнього студентоцентрованого підходу, навчання педагогів новим технологіям та інтерактивним платформам задля покращення якості викладання предметів.

Особливої уваги заслуговують внутрішні інформаційні системи, які школа створює самостійно, найбільш поширеними серед яких є ІСУО – Інформаційна система управління освітою, E-Schools.info, SMART школа, Єдина школа (E-school UA), АС «Школа» та «Моя Освіта» та інші. Однією з найбільш визначних подій для України став виступ Президента України Володимира Зеленського на першій EdTech-події Мрія Постосвіта від Мінцифри та МОН, під час якої було представлено проєкт «Мрія» – новий застосунок для українських шкіл. У першу чергу, додаток створено з метою залучати здобувачів освіти до більш цікавого навчального процесу; вони матимуть змогу опанувати необхідний матеріал дистанційно, збирати кошти внутрішньої шкільної валюти – «мрійки», які можна обмінювати на бонуси –квитки в кіно, VR-квести та майстер-класи.

Для батьків така програма є також важливою, оскільки, з її допомогою, вони можуть відслідкувати рівень підготовки, успішність та відвідування занять. Цікавим вбачаємо наявність різноманітних гуртків за інтересами кожної дитини із врахуванням оптимального розташування (можуть знаходитися як у школі, так і близько до місця проживання). Роль застосунку позитивно відображається на оптимізації роботи педагогів: застосунок передбачатиме автоматичну перевірку домашнього завдання, створення тестів за допомогою штучного інтелекту, запис уроків та пришвидшену комунікацію з батьками. Наразі відбуваються постійні оновлення «Мрії», нині до системи приєднано 150 шкіл, щодня надходять заявки з приводу підключення цифрової програми у закладах освіти [10]. Варто відмітити, що подібні платформи є ціннісними не лише для

учнів, а й для педагогів, а тому подібні реформації є позитивним надбанням української освітньої сфери для всіх учасників освітнього процесу. Саме вони демонструють готовність українського суспільства до технологічних змін [11].

Погоджуємося й з негативним аспектом дистанційної роботи за допомогою інноваційних технологій, що полягає у виникненні проблем, пов'язаних з електропостачанням, поганим Інтернет-зв'язком, низкою швидкістю Інтернету та неналежним комп'ютерним забезпеченням [12], проте, відзначимо, що наразі користь й результативність від цифрових технологій є значно більшою, аніж без їх використання.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. У підсумку зазначимо, що Україна не залишається осторонь глобальної цифрової трансформації та студентоцентрованого навчання. Українська держава, шляхом прийняття низки нормативно-правових актів, сприяє стрімкому розвитку українського суспільства до європейських та світових норм у контексті впровадження та ефективного використання цифрових нововведень. Наша держава зробила перші глобальні кроки до переходу у міжнародну діджиталізаційну арену, проте, варто відмітити аспекти, що потребують вдосконалення:

1. Доцільним вбачаємо повне технічне оснащення комп'ютерними технологіями персонал закладів освіти, а також, здобувачів освіти. Наразі помітна суттєва диференціація у статусах електронних середовищ різних областей та стадії їх розробки (функціонування).

2. Одним з обов'язкових елементів використання інституту електронного навчання є знання, вміння та навички педагогів. Імплементация європейського законодавства дозволить більш комплексно та професійно підходити до викладання у режимі онлайн, а створення курсів з навчання розробки використання інтерактивних ресурсів позитивно вплине на формування електронного освітнього середовища, підвищення педагогічної майстерності педагогів, розвиток цифрових компетентностей здобувачів освіти та забезпечення більшої інтерактивності й ефективності освітнього процесу.

3. Погоджуємося з думкою Кременя В., Бикова В., Ляшенка І., Литвинової С. та інших науковців щодо наступного: адаптивні інформаційно-цифрові дидактичні системи потребують комплексного педагогічного проектування, психологічного супроводу, що базуються на врахуванні індивідуальних характеристик психічного розвитку, пізнавальних інтересів та інтелектуальних здібностей здобувачів освіти [13]. Таким чином, першочерговим є врахування особливостей кожного із здобувачів освіти, їх вподобань, вже сформованих вмінь та навичок.

Отже, оволодіння знаннями здобувачами освіти має відбуватися на засадах студентоцентрованої моделі навчання, окреслених в національних нормативно-правових актах разом із міжнародними стандартами Європейського Союзу задля гармонізації української освітньої моделі із європейською. З-поміж подальших напрямів досліджень – впровадження цифрових технологій для створення активного освітнього середовища, що стимулює саморозвиток.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG, 2015). URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf (Дата звернення: 28.09.2025 р.)
2. Tetiana Fursykova, Olena Habelko, Valentyna Chernii The development of digital competence of future teachers in the process of distance learning. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET)*, 17(10). 2022. С. 85–98. URL: <https://doi.org/10.3991/ijet.v17i10.28973> (Дата звернення: 20.09.2025 р.)
3. Закон України «Про вищу освіту» від 22.05.2025 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (Дата звернення: 20.09.2025 р.)
4. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text> (Дата звернення: 20.09.2025 р.)
5. Бойцанюк С. І., Кузняк Н. Б., Бамбуляк А. В., Дмитренко Р. Р. Організація студентоцентрованого навчання в медичному університеті. *Sciences of Europe*, (67). 2021. С. 52–54.
6. Sk Asrafal Karim. Enhancing Learning Through Student-Centered Approach: A complement to conventional education systems department of school of mines and metallurgy, (9), Issue.7. 2023. С. 40–45. URL: https://www.researchgate.net/publication/378802829_Enhancing_Learning_Through_Student_Centered_Approach_A_Complement_to_Conventional_Education_Systems (Дата звернення: 28.09.2025 р.)
7. Skvortsova Svitlana, Britskan Tetiana, Symonenko Tetiana, Niedialkova Kateryna. Degree of readiness of teachers in ukraine to use ict in their professional activities: 2019–2022. *E-learning & Artificial Intelligence Scientific Editor Eugenia Smyrnova-Trybulska*. Katowice–Cieszyn. 2023. С. 223–237. URL: <https://doi.org/10.34916/el.2023.15.18> (Дата звернення: 20.09.2025 р.)
8. Digital 2025: Global Overview Report. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2025-global-overview-report> (Дата звернення: 20.09.2025 р.)
9. More than 48,000 Ukrainian teachers enrolled in UNESCO's "Digital teacher" training. URL: https://www.unesco.org/en/articles/more-48000-ukrainian-teachers-enrolled-unescos-digital-teacher-training?utm_source=chatgpt.com (Дата звернення: 24.09.2025 р.)
10. Мрія доступна кожній школі: як школи під'єднуватимуть до екосистеми? URL: <https://www.president.gov.ua/news/iz-cogo-roku-mriya-masshtabuyetsya-na-vsyu-nashu-krayinu-j-r-97109> (Дата звернення: 25.09.2025 р.)
11. Габелко О., Габелко В. Штучний інтелект та онлайн-платформи: доцільність та способи використання у викладанні англійської мови. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки, (218). 2025. С. 286–292. URL: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-218-286-292> (Дата звернення: 25.09.2025 р.)
12. Платонова О. Г. Використання комп'ютерних технологій у освітньому процесі закладів вищої освіти. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. Серія: Педагогічні науки, (23). 2023. С. 87–92.
13. Кремень В. Г., Биков В. Ю., Ляшенко О. І., Литвинова С. Г., Луговий В. І., Мальований Ю. І., Пінчук О. П., Топузов О. М. Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи: Наукова доповідь загальним зборам НАПН України «Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи», 18–19 листопада 2022 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(2). С. 1–49. URL: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4223> (Дата звернення: 25.09.2025 р.)

REFERENCES

1. Standarty ta rekomendatsii shchodo zabezpechennia yakosti v Yevropeiskomu prostori vyshchoi osvity (ESG, 2015). URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf (Data zvernennia: 28.09.2025 r.)
2. Tetiana Fursykova, Olena Habelko, Valentyna Chernii. The development of digital competence of future teachers in the process of distance learning. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (ijET)*, 17(10), 2022. C.85–98. URL: <https://doi.org/10.3991/ijet.v17i10.28973> (Data zvernennia: 20.09.2025 p.)
3. Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» vid 22.05.2025 roku. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (Data zvernennia: 20.09.2025 r.)
4. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022-2032 roky: rozporiadzhennia Kab. Ministriv Ukrainy vid 23 liutoho 2022 r. № 286-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text> (Data zvernennia: 20.09.2025 r.)
5. Boitsaniuk S.I., Kuzniak N.B., Bambuliak A.V., Dmytrenko R.R. Orhanizatsiia studentotsentrovanoho navchannia v medychnomu universyteti. *Sciences of Europe*, № 67. 2021. S.52–54.
6. Sk Asraful Karim. Enhancing Learning Through Student-Centered Approach: A complement to conventional education systems department of school of mines and metallurgy, № 9, Issue.7. 2023. S. 40–45. URL: https://www.researchgate.net/publication/378802829_Enhancing_Learning_Through_Student_Centered_Approach_A_Complement_to_Conventional_Education_Systems
7. Skvortsova Svitlana, Britskan Tetiana, Symonenko Tetiana, Niedialkova Kateryna. Degree of readiness of teachers in ukraine to use ict in their professional activities: 2019–2022. *E-learning & Artificial Intelligence Scientific Editor Eugenia Smyrnova-Trybulska "E-learning"*, 15, Katowice–Cieszyn. 2023. S. 223–237. URL: <https://doi.org/10.34916/el.2023.15.18> (Data zvernennia: 20.09.2025 r.)
8. Digital 2025: Global Overview Report. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2025-global-overview-report> (Data zvernennia: 20.09.2025 r.)
9. More than 48,000 Ukrainian teachers enrolled in UNESCOs "Digital teacher" training. URL: https://www.unesco.org/en/articles/more-48000-ukrainian-teachers-enrolled-unescos-digital-teacher-training?utm_source=chatgpt.com (Data zvernennia: 24.09.2025 r.)
10. Mriia dostupna kozhnii shkoli: yak shkoly pid'iednuvatymut do ekosystemy? URL: <https://www.president.gov.ua/news/iz-cogo-roku-mriya-masshtabuyetsya-na-vsyu-nashu-krayinu-j-r-97109> (Data zvernennia: 25.09.2025 r.)
11. Habelko O., Habelko V. Shtuchnyi intelekt ta onlain-platfomy: dotsilnist ta sposoby vykorystannia u vykladanni anhliiskoi movy. *Naukovi zapysky*. Serii: Pedahohichni nauky, (218). 2025. S. 286–292. URL: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-218-286-292> (Data zvernennia: 25.09.2025 r.)
12. Platonova O. H. Vykorystannia kompiuternykh tekhnolohii u osvitnomu protsesi zakladiv vyshchoi osvity. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Chernihivskiy kolehium" imeni T. H. Shevchenka*. Serii: Pedahohichni nauky. 2023, (23). S. 87–92.
13. Kremen V. H., Bykov V. Yu. Liashenko, O. I. Lytvynova S. H., Luhovyi V. I., Malovanyi Yu. I., Pinchuk O. P., Topuzov O. M. Naukovo-metodychne zabezpechennia tsyfrovizatsii osvity Ukrainy: stan, problemy, perspektyvy: Naukova dopovid zahalnym zboram NAPN Ukrainy «Naukovo-metodychne zabezpechennia tsyfrovizatsii osvity Ukrainy: stan, problemy, perspektyvy», 18–19 lystopada 2022. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy*, 4(2). S. 1–49. URL: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4223> (Data zvernennia: 25.09.2025 r.)